

Pohjankellosammal
Trubbklockmossa
Encalypta mutica

Luontodirektiivin laji (liite II)
BOR suojelutaso epäsuotuisa riittämätön, kehitys tuntematon
ALP suojelutaso epäsuotuisa riittämätön, vakaa

Koodi: 1982

Rauhoitettu (LSA 471/2013)
Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 471/2013)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Kuva: Risto Virtanen

Luonnehdinta

Suomessa harvinainen pohjankellosammal kasvaa pieninä vihreinä tai kellertävän vihreinä tuppaina tai ryhminä kalkkikallioilla ja -kivillä. Enintään parimilliset lehdet ovat leveitä, kielimäisiä ja kärjestään tylppiä. Lehden keskisuoni ei ulotu kärkeen. Lehden kärjen tylppyyden on myös hyvä maastotuntomerkki. Pohjankellosammal on yksikotinen. Itiöpesäkkeet ovat tavallisia, ja itiöt melko kookkaita. Kärkipesäkkeistä kellosammalista pohjankellosammal on pienikokoisin. Itiöpesäkkeen perä on usein vain 2–3 mm pitkä, ja pesäkkeiden korkeus vain noin viisi millimetriä. Itiöpesäke on pysty, liereä ja pinnaltaan sileä. Kellosammalille ominaisesti sitä suojaa tuppimainen huntu.

Elinympäristö ja levinneisyys

Pohjankellosammalta tavataan useimmiten kalkkikallioiden hyllyiltä tai lohkarilta vastapaljastuneelta maalta. Se voi myös kasvaa maassa kalkkipitoisilla tunturikankailla. Lajin esiintyminen on keskittynyt alueille, joilla on runsaasti korkeita kallioseinämiä, kalliohyllyjä ja kallioista irronneita lohkarieita. Suomessa lajilla on kymmenkunta tunnettua esiintymää Koillismaalla ja Enontekiön Lapissa.

Nykytila ja uhkatekijät

Pohjankellosammalen kanta on pieni, ja satunnaistekijät voivat johtaa paikallisten populaatioiden häviämiseen. Sammalen esiintymäaikut ovat mahdollisesti melko lyhytikäisiä, ja lajin säilymiseen vaikuttaa paljaiden mineraalimaalajakkujen riittävän säännöllinen muodostuminen pienten häiriöiden myötä. Mahdollisia uhkia sammalalle ovat kalliokiipeily ja tallaaminen sekä niistä johtuva maaston liiallinen kuluminen. Pohjankellosammalen esiintymistä voi uhata myös ilmaston lämpeneminen. Suurin osa lajin esiintymistä sijaitsee suojelualueilla.

Hoitosuositukset

Pohjankellosammal ei vaadi nykyisellään erityisiä hoitotoimia.

Lähteet

- Ulvinen, T., Syrjänen, K. & Anttila, S. (toim.). 2002. Suomen sammalet – levinneisyys, ekologia, uhanalaisuus. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 560. 354 s.
- Virtanen, R. 2009. *Encalypta mutica* – vaarantunut. Julk.: Laak-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.). Suomen uhanalaiset sammalet. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas. S. 94–95.